

Reindrifsfaglig notat – Trong sundet bru

Prosjekt:	Trong sundet bru	Prosjektnr.:	10247766
Kunde:	Hábmera suohkan / Hamarøy kommune	Prosjektleder:	Magne Aanstad Bjertnæs
Utarbeidet av:	Risten-Marja Inga	Dato:	23.09.2025

Rev	Dato	Beskrivelse av endringen	Utarbeidet av	Kontrollert av
00	23/09/2025	Reindrifsfaglig notat	Risten-Marja Inga	Mildrid Elvik Svoen

Bakgrunn

Hábmera suohkan/Hamarøy kommune søkte i 2024 om omlegging av etablert flyttlei for Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikt gjennom Drag sentrum. Landbruks- og matdepartementet har godkjent omleggingen under visse vilkår, herunder dialog mellom kommunen og distriktet om oppføring, samt evaluering av omleggingen.

Flyttleier i reindriften følger naturgitte forhold og topografiske føringer. Reinen beveger seg instinktivt etter de naturlige trekkene i landskapet, og allerede som kalv lærer den flytt- og trekkleiene gjennom å følge simla. Dette gir reinens bevegelsesmønster en viss stabilitet over tid, men også en sårbarhet overfor inngrep og endringer.

Å styre reinen bort fra dens naturlige trekk- og flyttmønster kan være både ressurskrevende og i enkelte tilfeller lite gjennomførbart eller hensiktsmessig. Dette er noe tidligere kunnskapsopsummeringer (Norconsult og Sweco, 2022) og erfarne reineiere viser til. Det er derfor avgjørende at etableringen av ny bru og tilhørende trasé skjer i samarbeid og dialog med reinbeitedistriktet. Det aller viktigste ved oppsetting av bru er derfor at plassering er riktig, og at brua fremstår som en del av flyttleia.

Vurdering av bruas funksjonalitet i ny flyttlei

Den planlagte brua over Trong sundet er tenkt som en erstatning for den eksisterende flyttleia gjennom sentrum/boligfeltet. Brua vil være en fysisk struktur som reinflokken må passere. Det er derfor avgjørende at brua utformes på en måte som oppleves naturlig trygg for reinen, og at den faktisk fungerer i praksis som en del av en flyttlei.

Reinens villige bruk av brua vil være avhengig av flere forhold:

1. Sikt og åpenhet

Det vil være en slak helling opp mot brua, mens selve brua er planlagt som en flat og åpen konstruksjon, uten nivåforskjeller som blokkerer sikten for dyrene. Dette er lagt inn i prosjektert løsning, fordi fri sikt tvers over brua er avgjørende for at reinen skal føle trygghet. Reinen kvier seg for mørke, trange eller brå overganger (Norconsult og Sweco, 2022). En flat og oversiktlig bru øker sannsynligheten for at flokken følger naturlig på ved kryssing av brua. Brua må ha en tilstrekkelig bredde og fri høyde for at reinen kan passere uhindret. Brua etableres med tre meter bredde, som er anbefalt som minimum.

2. Slusing og innføring

Det legges opp til midlertidige ledegjerder og vinklede sideelementer (vinger) inn mot bruas åpning. Disse skal fungere som en form for slusing, og har som mål å lede reinen mot brua, uten at den forsøker å trekke utenom. De midlertidige gjerdene foreslås av Sweco å være minst 50-60 meter lange på hver side, men spesifikk lengde må tilpasses etter topografi og andre forstyrrelser som kan påvirke reinen. De vinklede sideelementene med rekkverk fra brua er sju meter. Det må her være mulig å feste de midlertidige gjerdene, slik at det blir tett og ikke mulig for reinen å ta seg gjennom.

Gode innslusningsløsninger er helt nødvendig for å unngå at flyttinga avbrytes eller at flokken spres. Midlertidige ledegjerder settes opp ved behov. Materiale for ledegjerdene avklares med distriktet, og er avhengig av lengde. Ved kortere gjerdestrekning kan man sette opp portable gjerder, for eksempel byggegjerder av stål og sekkvev (vevd duk). Bygegjerder bør forsterkes med stolper for å forankres godt i bakken, slik at de er stabile dersom reinen legger press på dem ved inn- og utgang. Ved lengre gjerde anbefaler vi stolper av tre og nettinggjerde på minst 1,5 meter. Det er her også mulig at det må settes opp sekkvev. Videre kan det være behov for porter av hensyn til sikkerhet, dersom reinflokken snur under flytting som følge av press/stress som skapes i flokken ved innslusingen på brua. Vi vil for øvrig fremheve at bruk av sekkvev og porter må vurderes av distriktet.

3. Tilpasning til terreng og fyllinger

Brua må heves for å krysse Trongssundet, og det vil være behov for fyllinger i overgangene. Dette er et kritisk punkt. Visuelle og vegetasjonsmessige glidninger mellom inngrep og omkringliggende natur er viktige for å få reinen til passere. Fyllingene må ha slake stigninger og utformes med et horisontalt platå, før innføring til brua. Dersom overgangen blir for bratt eller fremstår unaturlig, kan det være utfordrende å få reinen til å trekke over. Hellingene/fyllingene til Trongssundet bru tilføres 0,5 meter vekstjord/topplag og revegetering skjer med stedegent/gjenbrukt materiale, for å sikre tilpasning til det omkringliggende terrenget.

4. Materialbruk og rekkverk

Rekkverket planlegges i langsgående treverk, med ca. 100 mm åpning mellom spilene. Rekkverket vil utføres i naturmateriale/treverk, og det anbefales at det er minst 1,5 m høyt. Ved flytting på høsten når oksene har gått i brunst, kan det være enkelte dyr som skaper stress i flokken og som gjør at den legger press på gjerdet. Behov for ytterligere forsterkninger på brua må derfor vurderes av reineierne. Trematerialet som er valgt vil ikke gi gjenrefleksjoner av lys eller andre visuelle forstyrrelser som kan virke stressende for reinen.

Fordi brua skal være en flerbruksbru, har det vært ønskelig å tilrettelegge brua også for turgåere/barn og unge, og det legges da inn et større mellomrom på 450 mm mellom den øverste planken og den under for mer utsyn. Mellom de øvrige plankene er det lagt opp til 100 mm åpning. Dette vil sannsynligvis være tilstrekkelig for å hindre at reinen forsøker å hoppe over gjerdet, men høyde på rekkverk må evalueres etter bruk. Det vil være mulighet for å sette inn ekstra planke i det største mellomrommet.

Underlaget vil være av treverk/plank, og mellom hver planke vil det være en spalte på 5 mm for drenering og bevegelse. Det vil ikke utgjøre noe større risiko for at rein setter seg fast med horn og kløver.

5. Teknisk dimensjonering og reindriftsbruk

Det er tatt høyde for at brua skal tåle bruk av snøscooter, ATV og lett traktor. Høyden på brua og bjelkene gjør den veldig stiv. Det vil derfor ikke være mye bevegelse i brua, noe som vil gjøre den stabil ved flytting.

Reindriftsfaglige anbefalinger

Brua er først og fremst en del av Stájggo-Hábmer reinbeitedistrikts flyttlei, men kan også brukes av øvrig lokalbefolkning/hytteiere/turgåere. For å sikre at reindriften skal ha primærrett på brua, burde kommunen ha en plan på hvordan øvrig bruk skal styres, og hvordan man kan samarbeide med distriktet ved flyttinger, oppsett av midlertidige gjerder og eventuelle oppsamlingsgjerder, osv. Kommunen kan også bidra til å varsle stenging for allmenn bruk ved reinflytting, sette opp informasjonsskilt, mv.

Vi anbefaler at det blir lagt til rette for tett oppfølging i anleggsfasen og at anleggsarbeidet bør skje på tider av året når reinen ikke er i området.

Vi anbefaler også evaluering etter at de første flyttingene er gjennomført, for å se om det er behov for å endre lengde på midlertidige gjerder, forsterking av rekkverk, eventuell kompensasjon for økt ressursbruk ved flytting, behov for oppsamlingsgjerder, mv. Denne anbefalingen er også i tråd med vilkår i godkjenningen gitt av Landbruks- og matdepartementet, men vi foreslår at den gjøres allerede etter de første flyttingene og ikke etter fem år.

Da brua er en flerbrukspassasje, antas det at det vil være økt vedlikeholdsbehov enn hvis bare reindrifta hadde benyttet seg av brua. Vi anbefaler derfor at det settes opp en vedlikeholdsplan.

Kilder

Norconsult og Sweco (2022). Sammenstilling av erfaringer med over- og underganger for rein og reindrift - Dokumentasjon fra norske og svenske veg- og jernbaneprosjekter. FoU-rapport.